

5520/1

Dowodztwo 8. Dywizji Piechoty.

M. Post. dnia 29. VIII. 20.

Oddz. II.

d. D. 42/-

Kopja do Dwa I Armji Od. II

8. Dywizji Piechoty

Zestawienia od dnia 15 sierpnia do dnia 1 wrzesnia.

1. Dn. 15. VIII. 20. na odcinku własnej 8. ryw. Piech. od Wołomina do Okuniawa nieprzyjacieli posiadali oddziały 21. Dyw. Piech. i 27. 2 i 17. Dywizji piechoty. Od dnia 15. VIII. 20. nieprzyjacieli pod naciskiem naszego kontr ofensywy w dalszym ciągu się cofa, próbując jednak stawiać opór i patrolując słabymi oddziałami piechoty w kierunku Leśniakowizny i na południe wschód od Leśniakowizny, wprowadzając do tej akcji 148, 149 i 150 p. p. 50. brygady 17. Dyw. Piech. Jednak te wypadki nieprzyjacielskie były krwawo odparte i nieprzyjacieli wziętych pod ogień własnej artylerji, nie udało się cofać. Jednocześnie ser o plan nieprz. rzucił odezwy podpisane przez Tymczasowy Polski Komitet Rewolucyjny. Kierunek odwrotu nieprzyjaciela przez Ręczaj, wiodł na Cygów i dalej w popołudniu na Jadów, nie stawiając żadnego oporu i bez wszelkiego kontaktu z nami.

2. Dn. 16. VIII. 20. 8. /własna/ dyw. piech. w poscigu za nieprzyjacielem napotyka oddziały 5 i 6 dyw. nieprz. w lewo od Cygowa w kierunku na Chrzeszno. O godz. 12m. 10 nieprzyjacieli cofną się na 14 km. rzeki Rządzy i bez wszelkiego oporu opuścił Rąszów, maszerując na Łucynów z zamiarem bronięcia się na linii rz. Bugu. W rejonie wsi Chrzeszno ludność po raz pierwszy przystępuje do walki czynnej z oddziałami nieprz., okazując skuteczną pomoc naszym oddziałom przy wyłapywaniu nieprz. w okolicznych lasach. Od dn. 20. VIII. 20. 8. /własna/ dyw. piech. rozwijając swój poscig za nieprzyjacielem w kierunku Ostrowia i Brek napotyka po raz pierwszy oddziały 21. i 11 dyw. nieprz., 11 dyw. 4. Dywizji. Nieprzyjacieli wycofał się za Bug i w rejonie Komitarówki i Przcianki, prowadząc do boju baterje, 3 smat polowych. Ponadto nieprzyjacieli stawiał opór w rejonie rebot, M. Braszczówka na odcinku 1/13 /własnego/ p. p. Od tej chwili nieprz., stawiając poważniejszego oporu, cofa się w kierunku Łemży i Ostrołęki, zawróciwszy wszystkie swoje tabory skierowane na Ostr. i powołując z tego punktu przez oddziały 15. /własnej/ dyw. piech. i 11 dyw. nieprz., maszerując na Ostrow zwracając kierunek na Różany. Jad i dyspozycję szosy od Ostrowia. W poscigu za nieprzyjacielem 8. /własna/ dyw. piech. i Nowogrodu napotyka pierwszy raz oddziały 33. p. p. i 27. p. p. 16. dyw. nieprz. jak również 33. p. p. i 27. p. p. 16. dyw. nieprz. Nieprzyjacieli cofają się na zachód w celu obrony taborców i trenów, stawiając opór w Wianiewie, Nadberze i Szradawie, który zostaje przełamany przez 33. p. p. /własny/. W rezultacie tych walk 33. p. p. cofa się na zachód, pod naciskiem /własnej/ 16. dyw. nieprz. i 33. p. p. Nieprzyjacieli wycofuje się na zachód, pod naciskiem 16. dyw. nieprz. i 33. p. p. Bez wszelkiego kontaktu z naszymi oddziałami nieprz. w panice i popłochu wycofuje się z rejonu Nowa wieś, Zaciela, Susta. Dn. 23. 8. 20. nieprz. obsadził miasto Ostrołękę po zachodniej stronie rzeki Narwi, umocowawszy się na fortach, ostrzeliwał miasto; pod naciskiem własnych oddziałów wycofał się na wschodni brzeg Narwi i spalił mosty. Pozostając w kontakcie z naszymi oddziałami nieprz. wycofał się z Ostrołęki i będąc zaatakowany przez komp. wyładową 33. /własnego/ p. p., wycofał się w kierunku zachodnim. Dn. 24. 8. 20. nieprz. cofając się ku granicy niemieckiej w kierunku półn. zach. na Keine. Dnia 25. 8. 20. nieprz. stawia ostatni opór w rejonie Cieluska, broniąc go dwoma pułkami kozackimi; po zwycięstwie i z oddziałami 13. p. p. i 2. kuchnia polowa z wozy taborców i k.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

407 2
 407 2
 dyspozycji atwa. aracji, które musiały odbywać się na wschód. Te same
 Kwatery przewożące rekwizycje manufaktury, obuwniczej i skóry. Druga
 część tego planu transportowania na wschód nie udała się, ponieważ
 nagły obrót zmusił nieprz. do pozostawienia tego wszystkiego w
 punktach koncentracji przedmiotów zarekwirowanych, gdzie także ze-
 stały zrabowane przez miejscową ludność po wyjściu nieprz., co miało
 miejsce naprz. w Ostrełęce.

Warunki terenowe i transportowe.

Teren, na którym operował nieprzyjaciół był w większości słabo ukształtowany
 dogodny dla aktywnej obrony i tylko dzięki temu, że obrót przez Głogów
 na Kwaterę wojsk czerwonych nie był przewidziany, obronne właściwości
 terenu absolutnie nie były wykorzystane przez nieprzyjaciół.
 Warunki transportowe były nadzwyczajnie nieprzychylnie z powodu wyre-
 wazowania wszystkich wagonów i karetek lokomotyw i sekcji kolejarzy.
 Pociągi dochodziły na odcinku Głogów-Ostrełęka na odcinku zaś
 wschodnim do Siedlec. Od Ostrełki do Wyszkiwa w 2 dni jeden raz kur-
 sewal pociąg składający się z 4-6 wagonów, zadaniem którego był
 podwóz amunicji. Od Siedlec zaś amunicję przewożono podwójnie. Ruch
 transportowy na większą skalę odbywał się wzdłuż żel. i drog. polnych.
 Z miejscowości przez które przeszła 8/17 d. p. według przesłania miejsc-
 nej ludności wzięte zostały przez nieprz. na podwójny do 18000 kani.

Nastroje w wojsku nieprzyjacielskim.

Oferując na Polaków rozumiały w nieprz. uczucia nienawiści i nienawiść
 reszta do Polaków. Według zeznań jeńców oficerów wszyscy żołnierze
 tak i oficerowie armii nieprz. bez względu na swe zapatrywania poli-
 tyczne szli z wielkim uniesieniem do Warszawy i wysłali potem, jak
 będzie przyłączona znowu do Rosji. Nadzwyczaj charakterystycznym jest
 to, że przedstawiciele wyższego atwa sowieckiego poimie wszelkich wy-
 jasnień idących z centra w rozmowach ze swoimi podkomendnymi mówili
 o Polsce o jakieś państwo szeregowe, a o obecnej ofensywie, jako
 początku likwidacji tego państwa szeregowego. Było zupełnie nie przy-
 getywanym i nie przewidzianym wcale odwrótu, nie mieli wcale zerga-
 nizowanych tyłów. Prośbie zaś cofanie się wojsk naszych stwarzało nam
 nadzwyczajny dobry nastrój w szeregach nieprzyjaciół, który nie chciał
 się nigdzie zatrzymać, byle dojechać jak najbliżej do Warszawy; pierw-
 szym pytaniem każdego czerwonoarmisty w nowo zajętej miejscowości
 było, jak daleko stąd do Warszawy. Nieświadomy odwrót od Warszawy
 w raniu nieprz. w zsumienie, a następnie spowodował paniczny obrót i
 popłoch. Nieprz. od razu stracił całą ochotę do stawiania oporu, a be-
 dąc zamkniętym na linii Bugu, cofał się w takim nieporządku, że nie-
 jednokrotnie nie tylko pułki jednych i tych samych brygad, ale baen
 tych samych pułków szły wręcz przeciwnymi kierunkami.

Nastroje ludności.

Ludność miejscowości zajmowanych przez nieprz. spotykała go początku
 oczekującą przychylności i dopiero gdy się rozpoczęły spisy bydła
 wszystkiego inwentarza spisy agskiej ludności i coraz dalej idące
 rekwizycje wtedy ludność przeszła do biernego oporu, a gdy się roz-
 począł obrót nieprz. zajęła otwarcie wrogie stanowisko względem nie-
 go. Tembardziej że w czasie odwrótu nieprz. nie był tak dolece ugrzecz-
 nym, jak to miało miejsce podczas ofensywy. W niektórych miejscowe-
 ściach jak naprz. we wsi Chrzostów, Karolinów, Wólka, Słucka, Dąbrów-
 ka, Gąski, Nowe Krupki, Ostrełęka ludność wystąpiła otwarcie
 z bronią w roku przeciw nieprz. rozbrajając go i zabierając zarekwi-
 rowany inwentarz. W ostatecznym wyniku ofensywy bolszewicka na ziemi
 polskie miała kolosalne wychowawcze znaczenie; obecnie nie tylko agi-
 tator bolszewicki, ale każdy ktoby chciał szerzyć idee bolszewickie
 we wsi polskiej będzie odstawiony do gminy. Chłop polski przynajmniej
 na pewien czas poz. różnicę co do swego materialnego położenia, stracił
 przekonanie do bolszewików i władzy sowieckiej.

Personalia.

oddziałów nieprzyjacielskich podana została w dn. 25.8.20. Patrz za-
 sunek wyw. z tej daty.

Uwagi ogólne. Straty nieprz. za czas ofensywy, A/według zeznań jeńców
 18 cys. p. 3000 ludzi, 19 k. m., 6 dział i treny 52 i 53 brygady.

54	"	4000	"	7	"	1	"	
4	"	2300	"	7	"	3	"	
16	"	1000	"	12	"	4	"	1 treny. 47 brygady.
11	"	1500	"	4	"	"	"	1 treny 33
33	"	2500	"	13	"	1	"	
5	"	3000	"	17	"	4	"	

3

6	dym. p.	1000	ludzi,	7	K.M.,	2	działa.	
56	"	800	"	11	"	2	"	
27	"	2000	"	18	"	1	"	
2	"	3000	"	8	"	3	"	
21	"	3700	"	22	"	5	"	i treny 63 brygady.
17	"	3000	"	18	"	4	"	i treny 49, 50, 51 brygady.

Straty w ludziach w powyższym wyliczeniu były podane przez jenców nie jako zabitych, a jako różnica między stanem normalnym danej dywizji minus stan ilościowy podczas ostatniego pobytu jenców w dywizji.

B/Wersja obliczeń O.J. 8. dym. p. w chronologicznym porządku:

Dnia	14.8.	30	jenców.	
"	15.8.	50	"	
"	16.8.	16	"	
"	17.8.	40	"	1. K.M.
"	18.8.	75	"	2. K.M. 40 kb.
"	19.8.	175	"	
"	20.8.	1117	"	
"	21.8.	325	"	8. K.M.
"	22.8.	750	"	1 zastępca doy pułku, 7. K.M. 25

kb. 14 wozów, 7 kuchni pol. 15 tysięcy amunicji 27 koni.

Dnia 23.8. 30 jenców 32 K.M., 80 kb. 47 wozów, 5 kuchni pol. 12 km. kabla, 2 aparaty telefoniczne.

Dnia 24.8. 637 jenców 3 działa, 1 K.M. 1 kuchnia pol. sztab 33 dym. wraz z kancelarią/sztab 33 dym. został wzięty przez szwadron jazdy ochot. a następnie oddany do dyspozycji 15 dym. własnej.

Dnia 25.8. 60 jenców, 4 działa, 3 K.M. 4 jaszcz. 2 wozy, z amunicją artyleryjską, 5 maszyn do pisania, kancelaria 154 p.p. sow. 1. pow. 1. powoz, 5 koni wierzchowych.

Powyższy wykaz strat nieprzyjaciela jest faktycznie mniejszy od tych strat nieprzyjaciela, które należało nieprzyjacielowi 8. Dym. p. własna. Straty dokonane z segregacją na dywizje a pułki może być przedstawiony dopiero po otrzymaniu dokładnych meldunków od oficerów wywiadowczych poszczególne dowództwa podległych str. 8. Dym. p. Jency wyżej wykazani byli odsyłani od dnia 14 do 19 b.m. do str. 1 Armii w Warszawie, od dnia 19 do 23 b.m. do Ostrowia do str. 15 dym. p. celem dalszego przesłania, od dnia 23 byli przesyłani do Ostrołęki do Zbiornego Punktu Jenców przy XIII VII br. rezerw.

Metody walki nieprz. na odcinku /własnej/ 8. dym. nie ch. Specjalnych sposobów walki zauważono nie było podnoszącego znaczenia jest tylko agitacja w druku, prowadzona na wielką skalę, prawie w każdej chałupie nieprz. pozostawia wielką ilość gazet, edezw, broszurek w polskim języku i rosyjskim języku. Ponadto należy zauważyć, że w ostatnich dniach wielu czerwonoarmistów zaczęli przy badaniu, udawać kozaków; przy bliższym badaniu jednak okazało się, że nie wspólnego z kozakami nie mają, jak również i to że wielu czerwonoarmistów z Białejrusi i Litwy i władających polskim językiem wydają siebie za uciekinierów z niewoli berlińskiej.

Wzięte kancelaria, plakaty, edezw, dokumenty, gazety jak również i jency odsyłają się do II Oddz. I. ej. Armii.

J. Kowalewski
Por i of inf 8 D. p.
30/VIII 20 g 18.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

NAZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
 ADJUTANTURA GENERALNA
 WARSZAWA

L. Dz. 5220, dnia 14/1920 r.
 złączka. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York